

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЦЕНТРАЛЬНА МЕТОДИЧНА РАДА

МАТЕРІАЛИ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ МЕТОДИЧНОЇ РАДИ ЗДМФУ**

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ІНСТРУМЕНТИ В ПІДГОТОВЦІ КЛІНІЦИСТА

25 квітня 2024 року, м. Запоріжжя

Запоріжжя, 2024

ЗМІСТ

ВНУТРІШНЬОУНІВЕРСИТЕТСЬКА СИСТЕМА ЯКОСТІ ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ-КЛІНЦИСТА.....	7
Колесник Ю.М., Моргунцова С.А., Школова О.П., Дмитрієв В.С., Ганошенко Ю.А.,	
ІНТЕРАКТИВНИЙ ОСВІТНИЙ СИМУЛЯТОР BODY INTERACT – НЕВІД’ЄМНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ КЛІНЦИСТА.....	9
Колесник Ю.М., Моргунцова С.А., Сюсюка В.Г., Дейніченко О.В., Павлюченко М.І.	
РОЛЬ ЦЕНТРАЛЬНОЇ МЕТОДИЧНОЇ РАДИ ЗДМФУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ПІДГОТОВКИ КЛІНЦИСТА.....	11
Авраменко М.О., Моргунцова С.А., Ганошенко Ю.А.	
СИСТЕМА МОНІТОРИНГУ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ КЛІНЦИСТА.....	14
Моргунцова С.А., Дмитрієв В.С., Ганошенко Ю.А., Школова О.П.	
ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ ОНЛАЙН-ОСВІТИ.....	15
Авраменко Н.В., Нікіфоров О.А., Семененко І.В.	
ПРОЕКТ - ПРЕЗЕНТАЦІЯ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ.....	17
Алексєєв О.Г., Різник О.І.,	
ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЯК ОСВІТНЬОГО ІНСТРУМЕНТА В ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРЯ-СПЕЦІАЛІСТА ЗА ФАХОМ «ФІЗИЧНА ТА РЕАБІЛІТАЦІЙНА МЕДИЦИНА».....	18
Алипова О.Є., Дорошенко Е.Ю., Черепок О.О.	
ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО ЛІЦЕНЗІЙНОГО ІСПИТУ КРОКІ З ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ.....	21
Алієва О.Г., Макєєва Л.В., Таврог М.Л., Потоцька О.І., Громоковська Т.С., Попазова О.О.	
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ ФАХІВЦІВ У КЛІНІЧНІЙ ПРАКТИЦІ.....	23
Бачурін Г.В., Коломєєць Ю.С., Ломака С.С.	
ФІЛОСОФІЯ ВИКЛАДАННЯ ФАРМАКОЛОГІЇ – ВІД НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДО СТУДЕНТСЬКОЇ АУДИТОРІЇ.....	25
Беленічев І.Ф., Моргунцова С.А., Бухтіярова Н.В., Кучковський О.М., Морозова О.В., Самура І.Б., Бєссараб Г.І., Риженко В.П.	
ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА ЯК ВІДПОВІДАЛЬНА МІСІЯ ФАРМАЦЕВТА.....	26
Білай І.М., Білай А.І.	
ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ПЕДІАТРИЧНОГО ПРОФІЛЮ В ЗДМФУ В РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ.....	28
Боярська Л.М., Овчаренко Л. С., Рєдько І.І., Герасимчук Т.С., Котлова Ю.В.	
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФАРМАЦІЇ КЛІНІЧНІЙ ОСВІТИ.....	29
Бурлака Б.С.	
ДОСВІД РОБОТИ КАФЕДРИ АНАЛІТИЧНОЇ ХІМІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ КУРСУ ТУ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ КЛІНЦИСТІВ.....	30
Васюк С. О., Нагорна Н. О., Донченко А. О.	
ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КЛІНІЧНІЙ КАФЕДРІ З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ МЕТОДИК.....	31
Візір В.А., Демідєнко О.В., Приходько І.Б., Садомов А.С.	
ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ІНСТРУМЕНТИ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ЛАБОРАТОРНОЇ МЕДИЦИНИ.....	32
Воронцова Л. Л., Коваленко В.А., Козачук О.С., Остапенко А.О., Міхєєв О.О.	

ВНУТРІШНЬОУНІВЕРСИТЕТСЬКА СИСТЕМА ЯКОСТІ ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ-КЛІНЦІСТА

Колесник Ю.М., ректор ЗДМФУ, проф.

Моргунцова С.А., проректор з науково-педагогічної, навчальної роботи та якості освіти, доц.;

Школова О.П., керівник навчального відділу;

Дмитрієв В.С., керівник Центру дистанційної освіти і телемедицини та якості освіти;

Ганошенко Ю.А., керівник навчально-методичного відділу, доц.

Ключові слова: внутрішня система якості, моніторинг, освітні послуги, модель фахівця, освітній менеджмент.

Особливості підготовки лікаря-клініциста має, безсумнівно, свою специфіку, що продиктована передусім дуже високими соціальними очікуваннями та державними стандартами до працівників галузі «Охорона здоров'я». Така соціальна регульованість спеціальностей галузі спонукає до постійного оновлення освітньо-професійних та освітньо-наукових програм підготовки здобувачів, а також розбудови відповідного освітнього простору, в якому можна реалізувати ці очікування. Проте в сучасних умовах функціонування українського ринку освітніх послуг зростають ризики загальної системи функціонування ЗВО, пов'язані з реаліями життя країни – загальна соціально-психологічна та безпекова нестабільність воєнного часу, демографічна та міграційна криза в сегменті потенційних абітурієнтів, надвисока конкурентність між ЗВО одного профілю, коливання соціального інтересу до галузі «Охорона здоров'я». Тому на сьогодні особливої актуальності набуває проблема розбудови внутрішньої системи якості освіти (СЯО), основним завданням якої є постійний пошук найбільш ефективних шляхів оновлення освітнього менеджменту для забезпечення стабільності та ефективності низки внутрішньоуніверситетських процесів надання освітніх послуг здобувачам.

Особливістю підготовки фахівця галузі охорони здоров'я є специфічний мультиплікаційний (примножувальний) соціальний ефект від неякісно підготованого випускника в середовищі громадської системи охорони здоров'я, оскільки кожен такий фахівець отримує доступ до фізичного і ментального здоров'я великої кількості людей, або редуплікаційний суспільний ефект у випадку задіяності до освітньої діяльності – педагогічна діяльність призводить до відтворення низької якості у процесі формування інших фахівців. Тому внутрішня система якості освіти медичного ЗВО спрямовує менеджмент освітнього простору на відповідність підготовки здобувача для повноцінного функціонування відповідно до широкого кола суспільних стандартів, тобто дає змогу організувати процеси трансляції специфічно професійного соціального досвіду (хард-скілз) у його поєднанні з етичними цінностями суспільства та можливостями соціальної взаємодії (софт-скілз).

Як відомо, якість освіти є явищем інтегративним, тобто завжди передбачає розвиток системи не за одним напрямком, а одночасний рух за цілою низкою показників і процесів, що у своїй сукупності і створюють можливість досягнення основної мети – відповідність результатів навчання вимогам державних та міжнародних професійних стандартів, очікуванням суспільства, держави, роботодавців, здобувачів. Це, в свою чергу, створює додаткові репутаційні переваги й визначає успішність позиціонування ЗВО на загальному ринку освітніх послуг.

На успішне функціонування освітньої системи впливає ціла низка різних зовнішніх і внутрішніх факторів, тому внутрішньоуніверситетська система якості освіти постійно генерує способи оцінки ймовірних ризиків для освітнього середовища і методи їх запобігання та управлінські методи оперативного реагування на виклики, що виникають.

Зовнішніми факторами, які можуть вплинути на якість підготовки фахівця з охорони здоров'я, є передусім такі, що належать до сфери зовнішнього середовища функціонування ЗВО – незалежні від ЗВО чинники соціальної реальності (економічні, політичні, соціальні процеси), на яку прямо вплинути неможливо, тому СЯО вибудовує чутливу систему реагування на зміни всього середовища та формує відповідні управлінські рішення.

До таких факторів, наприклад, належать зміни в нормативній базі та державній політиці у сфері освіти в країні, до яких внутрішня система якості має демонструвати особливу увагу, тому в Запорізькому державному медико-фармацевтичному університеті для цього стабільно працює система постійного моніторингу офіційних каналів поширення інформації та робоча група аналізу оновлень. Або, наприклад, ускладнена ситуація безпеки у прифронтовому місті змушує шукати матеріальні та організаційні засоби оновлення освітнього середовища, щоб подбати про безпеку життя та здоров'я усіх учасників освітнього процесу, тому в ЗДМФУ виникла гнучка система, яка поєднує змішану форму навчання дистанційного приєднання, проте в синхронному режимі взаємодії між здобувачами та науково-педагогічними працівниками, з різними формами офлайн-навчання, коли практичні навички відпрацьовуються в аудиторіях і збільшують відповідність соціальним запитам до підготовки працівників галузі охорони здоров'я.

Натомість внутрішні фактори є цілком залежними від вибудованої внутрішньої системи якості освіти в ЗВО, тобто залежать від функціональних показників освітнього середовища, від освітнього менеджменту та стратегічного бачення подальшого розвитку закладу.

Саме наявність чіткої візії майбутнього розвитку на певний період у ЗДМФУ стає важливим фактором прогностичності освітніх процесів, тому затверджено Стратегію розвитку та Концепцію розвитку ЗДМФУ до 2028 р. з урахуванням бачення розвитку системи національної освіти та ймовірних ризиків сучасності.

Також наріжним каменем внутрішньої системи якості ЗДМФУ є розробка внутрішніх стандартів якості освіти здобувачів, тому розроблено струнку функціональну багаторівневу систему якості освіти, розроблено відповідну внутрішню нормативну базу (накази, розпорядження, положення), а також організаційні заходи на основі аналітичного підходу спрямовано на запобігання виникненню ризиків із подальшою оцінкою ефективності як окремих освітніх заходів, так і освітнього середовища в цілому.

Особливістю дієвої внутрішньої системи якості освіти є розробка чітких критеріїв проміжного та підсумкового контролю рівня засвоєних професійних компетенцій, тому на електронних ресурсах ЗДМФУ оприлюднені критерії оцінювання та вимоги до вихідного рівня компетенцій здобувачів освіти, а також силабуси та робочі навчальні програми з усіх дисциплін, систематично переглядаються усі ОПП із обов'язковим обговоренням усіма учасниками освітнього процесу. Також особлива увага приділяється зовнішнім (державним) формам контролю – ЄДКІ та багатоступенева система підготовки до їх складання здобувачами.

Найбільшим показником СЯО ЗДМФУ є загальна організація освітнього процесу – створення комфортного й результативного освітнього середовища, побудованого на основі студентоцентричного підходу, уникання формалізації навчання, прерогативи компетентнісного підходу, з особливою увагою до дотримання норм академічної доброчесності та дотримання вимог мовного законодавства є беззаперечним пріоритетом.

Для цього зокрема в ЗДМФУ створено єдине цифрове освітнє середовище, яке включає в себе і організацію навчальних занять усіх типів і контрольних заходів на базі MS Teams, і електронний документообіг, що загалом сприяє доступності та прозорості освіти. Також для забезпечення формування практичних навичок працюють симуляційні тренінгові центри, постійно оновлюються сценарії для Body Interact, задіяно в навчальному процесі віртуальний анатомічний стіл Anatomage, програму 3d Organon, платформу Labster тощо.

Одним з найбільш дієвих внутрішніх факторів функціонування системи якості освіти є моніторинг з подальшим аналізом усіх складових освітніх процесів, для чого в ЗДМФУ створено струнку і результативну систему постійного спостереження за перебігом освітнього процесу з подальшим аналізом ймовірних факторів ризику та прийняттям оперативних рішень.

Важливим фактором функціонування СЯО є постійне оновлення навчально-методичного супроводу навчальних дисциплін – освітній процес організовано на основі доступності якісного методичного супроводу навчальних дисциплін, тому на електронних ресурсах кафедр університету розміщено усі необхідні для здобувачів та викладачів інформаційно-методичні та навчально-

методичні матеріали. Особливим аналітичним засобом СЯО є організація каналів отримання зворотного зв'язку від здобувачів різних етапів навчання та стейкхолдерів шляхом проведення різного роду анкетувань та опитувань.

Якість освіти насамперед визначається якістю викладання, тому значні зусилля менеджменту ЗДМФУ спрямовані на підвищення професійного рівня науково-педагогічних працівників, створено багаторівневу систему підвищення педагогічної кваліфікації – функціонують Школа молодого викладача, курси з психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу, постійно діючий методичний семінар, а також низка курсів з розвитку цифрових компетенцій, мовленнєвий практикум тощо.

Таким чином, внутрішня система якості освіти в ЗДМФУ являє собою струнку багаторівневу систему принципів, цінностей та організаційних заходів, спрямованих на створення та забезпечення результативного постійного функціонування такого освітнього простору, який би зміг формувати гармонійно розвиненого фахівця галузі охорони здоров'я відповідно до високих очікувань українського суспільства та існуючих світових моделей.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ОСВІТНІЙ СИМУЛЯТОР BODY INTERACT – НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ КЛІНІЦИСТА

Колесник Ю.М., Моргунцова С.А., Сюсюка В.Г., Дейніченко О.В., Павлюченко М.І.

Вступ. Одним з основних завдань сучасної медичної освіти є постійна рутинна робота над поєднанням теоретичного та практичного аспектів підготовки майбутніх лікарів, зменшення розриву між теоретичними знаннями і реальним їх застосуванням у клінічній практиці. Сучасна система вищої медичної освіти, а саме питання, які стосуються особливостей підготовки лікарів у переважній більшості країн світу, має щонайменше дві професійно орієнтовані особливості надання освітніх послуг, що й створюють проблему на етапі практичної підготовки лікарів. Перша проблема – це етичні норми спілкування на рівні студент – пацієнт, друга – неможливість практичної ілюстрації цілого ряду клінічних ситуацій протягом навчання [1].

Сучасна стратегія модернізації вищої медичної освіти потребує впровадження оновленого викладання предметів, а також залучення новітніх інтерактивних методів навчання з використанням інформаційно-освітніх технологій, що обов'язково призведе до якісної зміни навчального процесу [2, 3, 4].

Потужна матеріальна база Запорізького державного медико-фармацевтичного університету (ЗДМФУ) повною мірою дозволяє реалізувати найсміливіші сучасні освітні проекти: усі кафедри університету та структурні підрозділи забезпечені необхідними і унікальними приладами, обладнанням, а також комп'ютерними програмами [5]. У ЗДМФУ накопичено унікальний досвід трансформації освітнього процесу до формату змішаного навчання, дистанційна компонента якого розгорнута у хмарному освітньому середовищі [6]. Міжкафедральний тренінговий центр університету в умовах змішаного навчання є невід'ємною складовою освітнього процесу в підготовці майбутніх медиків. ЗДМФУ надає можливість висококваліфікованої підготовки майбутніх фахівців, що сприяє формуванню у здобувачів клінічного мислення, дозволяє розвивати практичні навички й мінімізувати кількість медичних помилок у подальшій професійній діяльності [7]. Використання симуляційних технологій у системі медичної освіти – це один із шляхів, що сприяє зростанню інтересу студентів до навчання та стає важливою частиною вдосконалення професійних навичок. Симуляційне навчання дозволяє покращити засвоєність теоретичного навчального матеріалу, дає можливість відпрацювати на манекені/симуляторі практичну складову, сприяє формуванню мотивації студентів до навчання [8].

Одним із пріоритетних напрямків у підготовці майбутніх фахівців є використання інтерактивного симулятора, що може сприяти розвитку критичного та абстрактного мислення, здатності порівнювати, аналізувати, класифікувати, розвивати навички незалежного планування, активних знань (вирішення проблемного завдання, засвоєння теми навчального курсу, сучасних